

Presentació

Josep M. Mas i Solench

Fa uns mesos, per mitjà del Sr. Anton Cañellas, síndic de greuges de Catalunya, membre fundador, en el seu moment, de la nostra Societat quan s'anomenava *d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials*, vàrem rebre un dossier, que li havia tramès el Sr. Miguel Monserrat, amb documentació sobre el Congreso Nacional de Derecho Civil que va tenir lloc a Saragossa l'any 1946.

Aquesta documentació i el fet d'haver constatat que enguany s'acomplia el cinquantè aniversari de l'esmentat congrés ens van motivar a organitzar aquest acte.

El Congrés de Saragossa fou una iniciativa del Consejo de Estudios de Derecho Aragonés i va ser autoritzat per una ordre del Ministeri de Justícia, del 3 d'agost de 1944. S'havia de celebrar, en principi, la tardor de 1945, però sembla que, a causa d'algunes dificultats sorgides, es va haver de posposar fins al començament del mes d'octubre de 1946; ara ha fet, doncs, cinquanta anys.

La presidència i la secretaria de l'organització van correspondre al president i al secretari del Consejo de Estudios de Derecho Aragonés, respectiva-

ment, Sr. Juan Moneva Puyol i Sr. Luís Martín-Ballestero. El nombre de congressistes va arribar a cinc-cents i s'aplegaren en diverses seccions: la de dret comú i les dels drets dels diversos territoris representats. La secció catalana, amb cinquanta congressistes, era presidida per Jordi Olivar, i en fou secretari Maurici Serrahima, els quals justament hi anaven per iniciativa pròpia, ja que no representaven cap entitat ni corporació «oficial».

El temari, en resum, s'encaminava a estudiar els problemes que plantejava la coexistència de diverses legislacions civils i les possibles solucions. A la vegada, es pretenia establir els principis i les institucions de l'anomenat *dret foral*, que s'havien d'incorporar a un sistema de dret civil espanyol general.

La ponència proposava la formulació d'un codi civil d'aplicació general a tots els territoris, el qual havia de recollir també la tradició dels drets hispànics. Enfront d'aquesta posició, la secció catalana presentava una esmena en què s'inclinava per la formulació d'un codi general d'aplicació comuna, la regulació de les relacions interregionals i una compilació de dret particular per a cada territori. Es tractava, doncs, d'unes actituds que s'arrossegaven des del segle passat.

Dos esdeveniments, en aparença anecdòtics, varen contribuir al fet que en les discussions, a voltes radicalitzades, prevalgués la posició defensada pels juristes catalans: un, l'expressió de Maurici Serrahima, qualificada d'eslògan oportú, quan en parlar de la unificació del dret va dir que només estava d'acord amb la «unidad de encuadernación»; l'altre, l'article aparegut en la premsa el dia abans de la cloenda del congrés, titulat: «Alerta, congressistas aragoneses!», de l'advocat i periodista Miguel Monserrat i Gámiz, avui afortunadament entre nosaltres, que va tenir la virtut de contribuir al fet que els advocats aragonesos s'inclinessin a favor de la posició que defensaven els catalans, els navarresos i els mallorquins.

La conseqüència final fou el Decret del 23 de maig de 1947, pel qual es creaven les comissions encarregades d'elaborar les compilacions.

En aquest acte, doncs, el Sr. Miguel Monserrat, a qui agraïm la gentileza que hagi viatjat des de Saragossa per estar amb nosaltres aquest vespre, ens recordarà com es varen desenvolupar les sessions d'aquell congrés. La commemoració, però, quedaria incompleta si no coneguéssim les conseqüències de les seves conclusions. Per això hem invitat el Sr. Lluís Puig i Ferriol, catedràtic de dret civil de la Universitat Autònoma i magistrat del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, a qui igualment fem palesa la gratitud de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics per haver accedit a la nostra sol·licitud, el qual ens parlarà de l'origen i el desenvolupament de la Compilació del dret civil de Catalunya.